Sotsiaaloluð 1935.

Kirjutanud ***H. Reiman.***

Käsitades sotsiaalsena tegureid, mis koos majanduse ja poliitikaga määravad kodanikkude majandusliku heaolu, peame siin võtma vaatlusele eeskätt rahva töö- ja teenistusolud, elumaksumuse, korteriolud, sotsiaalkindlustuse ja sotsiaal-seadusandluse. Ent sissejuhatuseks peame siiski omandama ka selge ülevaate meie rahvastiku ühiskondlikust koostusest ja selles teostuvatest muutustest.

1. **Eesti rahvastiku ühiskondlik koostus.** Rahvastiku ühiskondliku koostuse iseloomustuseks on võimalik kasutada värskeid äsjase (1. III 1934) rahvaloenduse tulemusi. Need lubavad vägagi üksikasjaliselt tungida meie ühiskonna ehitusse, kuid siin piirdume siiski ainult olulisemaga.

Arvestades koos teatud tulundusala aktiivsete viljelejate kui iseseisvat sissetulekut saavutajatega ka nende ülalpidamisel olevaid isikuid, esineb kogu Eesti rahvastikus: a) alaliselt palgatud töölistega töötavaid peremehi 10,8% (põllumajanduses 15,6%, tööstuses 6,1%), b) oma perekonnaliikmetega töötavaid peremehi 38,8% (põllumaj. 63,4%, tööst. 3,4%, kaub., rah. ja transp. 9,1%), d) peremehi-üksikuid 7,4%, e) töölisi 29,4% (põllumajanduses 17,6%, tööstuses 62,3% ja kauband.-rahand.-transp. 41,4%), g) ametnikke 6,6%, h) vabakutselisi 0,5%, i) kapitalist elavaid 1,7% ja k) muid, peamiselt sotsiaalsest hoolekandest elavaid koos kaitseväelastega 4,8%.

Võrreldes 1922. aastaga, s. t. 11 a. jooksul, osutub üldiselt pisut langenuks peremeeste ja tööliste kihi osatähtsus — kapitalist ja sotsiaalsest hoolekandest elavate, ametnikkude ja vabakutseliste kasuks. Kuid võttes ainult töötavat rahvastikku, osutub tõusnuks oma perekonnaliikmetega töötavate peremeeste, peremeeste-üksikute ja ametnikkude osatähtsus — peamiselt tööliste osatähtsuse languse arvel. Seda on põhjustanud ühelt poolt hiljuti läbielatud majanduslik kriis, mis sundis osa käitistes tööta jäänud töölisi tegutsema iseseisvalt — olgu kaubanduse või käsitöö alal, teiselt poolt aga maareformiga uute talundite loomisel osa põllutööliste muutumine peremeesteks. Et aga 1935. a. majandus kujunes juba kriisi ületamise tähe all, siis võib pidada 1935. a. juba tõenäoliseks osa tööliste tagasipöördumist endisele tööalale ja seega tööliste osatähtsuse väikest tõusu.

Eesti kroonika 1935, lk. 67